

OHJAUSSUUNNITELMA

Etelä-Savon ammattiopisto

Hyväksytty Etelä-Savon Koulutus Oy:n johtoryhmässä 12.8.2020. Päivitetty 12/2022 ja 5/2023
Opot SS ja UH päivittäneet 30.5., 6.6., 16.6.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	3
2	OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN	4
2.1	Yleistä ohjauksen toteuttamisesta	4
2.2	Hakeutuminen opintoihin	5
2.3	Ohjaus opintojen alkaessa.....	7
2.3.1	Orientaatiopäivät	7
2.3.2	HOKS ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	8
2.3.3	Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot.....	9
2.4	Ohjaus opintojen aikana.....	9
2.4.1	Ohjaus oppilaitoksessa tapahtuvan oppimisen aikana.....	9
2.4.2	Ohjaus työelämässä oppimisen ja näyttöjen suunnittelun aikana.....	12
2.4.3	Uraohjaus opintojen aikana	12
2.4.4	Erytisopiskelijoiden ohjaus.....	13
2.4.5	Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ohjaus	14
2.5	Ohjaus opintojen päättyessä.....	15
2.6	Opiskelijan ohjaus erityistilanteissa	16
2.6.1	Ohjaus opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvissä asioissa.....	16
2.6.2	Opintonsa väliaikaisesti keskeyttäneiden opiskelijoiden ohjaus.....	17
2.6.3	Opiskelijan ohjaus, kun hän eroaa opinnoista, katsotaan eronneeksi tai erotetaan määräaikaisesti	17
3	OHJAUKSEN TYÖNJAKO JA VASTUUT.....	18
4	OHJAUKSEN LAATU JA KEHITTÄMINEN	19
LIITTEET		

Liite 1. Ohjauksen työnjako -taulukko

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

(Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017,2§ ja laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 164/2022, 2§).

Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 61§).

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 61§).

Ohjaussuunnitelma on osa Esedun laadunhallintaa, ja se on laadittu varmistamaan laadukas ohjaus, yhteiset toimintatavat sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen. Suunnitelma on tehty yhteistyössä moniammatillisessa työryhmässä, ja sitä päivitetään tarpeen mukaan säännöllisesti. Ohjauksessa huomioidaan Opetushallituksen Hyvän ohjauksen kriteerit, jotka on tarkoitettu erityisesti opinto-ohjaajille ja koulutuksen järjestäjille yhteisen tiedonmuodostuksen pohjaksi ja ohjauksen laadun kehittämiseksi. [Hyvän ohjauksen kriteerit \(oph.fi\)](http://oph.fi)

Ohjauksen tavoitteena Etelä-Savon ammattiopistossa on tukea ammatillisen identiteetin kehittymistä, edistää opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja sekä antaa valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Ohjaus on tavoitteellista, ja se perustuu ohjattavan tarpeisiin ja tutkinnon perusteisiin. Opiskelijoiden ohjaus tukee osaamisen vahvistumista, mahdollistaa joustavat opintopolut ja tukee elinikäistä oppimista. Ohjauksella pyritään myös lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia ja ehkäisemään syrjäytymistä.

Ohjauksessa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden välillä sisäisten ja ulkopuolisten verkostojen kanssa. Ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti mm. erilaisten palautekyselyjen avulla. Henkilöstön ohjaustaitoja ylläpidetään ja kehitetään koulutuksen keinoin, mm. säännöllisillä henkilöstökoulutuksilla. Oppilaitoksessamme varataan ohjaukseen riittävästi resursseja, ja siihen ovat oikeutettuja kaikki oppilaitoksen opiskelijat.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjaustoiminta järjestetään Etelä-Savon ammattiopistossa. Suunnitelma on jäsennetty opintoajan, ohjauksen sisältöjen, työmuotojen ja työnjaon mukaan. Etelä-Savon ammattiopisto järjestää koulutusta eri ikäisille opiskelijoille useisiin eri perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin sekä lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA). KasvuEsedu järjestää myös kotoutumiskoulutusta.

Tässä suunnitelmassa on kuvattu kattavasti eri ohjauksen toimintamalleja, joista kaikki eivät välttämättä ole relevantteja sovellettavaksi kaikkiin tutkintoihin tai koulutusmuotoihin. Ohjauksen toteuttamista määrittävät kunkin opiskelijan yksilölliset tilanteet ja tarpeet.

Koulutusta voidaan järjestää työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä joko oppisopimuksena tai koulutusopimuksena. Opintoja on mahdollista suorittaa joko osittain tai kokonaan verkossa. Koko tutkinnon suorittamisen rinnalla yleistyy myös tutkinnon osien tai tutkinnon osia pienempien opintojen suorittaminen.

Laajennetun oppivelvollisuuden (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020) myötä peruskoulun päättävän nuoren täytyy hakeutua ja jatkaa opintoja toisella asteella. Ohjaussuunnitelmassa avataan tarkemmin lain tuomia velvoitteita ohjauksen näkökulmasta.

2 OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Yleistä ohjauksen toteuttamisesta

Jokainen oppilaitoksessa opiskeleva opiskelija on oikeutettu monipuoliseen ja omia tarpeitaan palvelemaan ohjaukseen opintojensa eri vaiheissa. Ohjauksen toteuttamisen lähtökohdaksi on, että opiskelija saa valmiudet suunnitella opintojaan, sitoutua opiskeluun ja toimia oppilaitosyhteisössään. Ohjaus on koko opiskeluajan jatkuva prosessi, jonka tavoitteena on kannustaa ja tukea opiskelijan itsetuntoa.

Ohjaus on aina tavoitteellista ja perustuu opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, ja siinä huomioidaan aina kunkin opiskelijan tilanne ja lähtökohdat: ikä, aiemmat opinnot, mahdollinen työkokemus, elämäntilanne, koulutusmuoto ym. Luonteeltaan ohjaus on tiedottavaa ja vuorovaikutteista, ammatillisen suuntautumisen ja kehittymisen ohjausta sekä opiskelun ja oppimisen ohjausta.

Ohjaus on pääasiassa henkilökohtaista ja säännöllistä läpi opintojen. Jokaiselle opiskelijalle tehdään HOKS (=henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma). Ohjausta toteutetaan myös ryhmämuotoisesti. Lisäksi tiedotusta, neuvontaa ja ohjausta annetaan esim. Wilman ja muiden sähköisten kanavien kautta.

Opiskelijan ohjaus on luonteeltaan moniammatillista yhteistyötä. Päävastuu opinto-ohjauksesta ammatillisessa koulutuksessa on opinto-ohjaajilla. Opettajat ovat pedagogisia asiantuntijoita, joiden työssä painottuu ohjaava ja valmentava ote. Esedussa jokaiselle opiskelijalle nimetään vastuuhjaaja. Vastuuhjaajan tehtävänä on edistää opiskelijan sitoutumista opintoihin, laatia ja päivittää HOKS, seurata opiskelijan opintojen edistymistä sekä ohjata opiskelijaa myös urasuunnittelussa. Opiskelijan osaamisen kehittymistä tukevat myös taitovalmentajat sekä työelämän työpaikkaohjaajat. Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien työtehtäviin kuuluu edistää opiskelijoiden hyvinvointia. Ohjausta toteutetaan myös oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus on prosessi, joka alkaa opintoihin hakeutumisvaiheessa ja päättyy ammattiin valmistumiseen tai opintojen päättymiseen muusta syystä. Oppivelvollisten opiskelijoiden osalta koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu korostuvat. Vastuuohjaajan tulee seurata kaikkien vastuullaan olevien opiskelijoiden opintojen edistymistä säännöllisesti. Opintojen on edistytävä HOKSin mukaisesti. Jos opinnot eivät etene HOKSin mukaisesti, täytyy vastuuohjaajan ilmoittaa asiasta välittömästi oppivelvollisen huoltajalle ja ottaa yhteistyöhön mukaan opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muut opiskeluhuollon toimijat. Myös muiden kuin oppivelvollisten osalta tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan verkostojen kanssa.

Esedussa tehdään tiivistä yhteistyötä ohjauksen osalta eri verkostojen kanssa. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat työelämä ja työpaikat, työllisyyspalvelut, alueen peruskoulut, toisen asteen oppilaitokset ja korkeakoulut, Ohjaamot, opiskeluhuollon toimijat sekä muut sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijat.

Yhteistyö huoltajien kanssa on keskeistä oppivelvollisen opiskelijan opintojen sujumisen kannalta. Oppilaitoksesta ollaan kotiin yhteydessä, jos huoli opiskelijan opintojen etenemisestä herää. Lisäksi järjestämme syksyisin opintonsa aloittavien nuorten huoltajille kotiväenillan. Syksyllä 2025 järjestämme myös opintojaan jatkavien oppivelvollisten huoltajille kotiväenillan. Kotiväeniltojen tavoitteena on pitää huoltajat ajan tasalla nuorensa opinnoista ja välittää tietoa oppilaitoksen käytännöistä.

2.2 Hakeutuminen opintoihin

Hakeutumisvaiheessa on tärkeää välittää riittävästi tietoa eri koulutusvaihtoehtoista, ammateista ja opiskelutavoista hakijan päätöksenteon tueksi. Tavoitteena on välittää realistinen ja käytännönläheinen kuva tutkinnoista ja opiskelusta ammatillisessa koulutuksessa. Samalla hakija saa tietoa työmarkkinoista ja työmahdollisuuksista sekä jatko-opintoväylistä. Koulutukseen on myös mahdollista tulla tutustumaan. Hakijoita opastetaan sekä hakuaikoina että hakuajien ulkopuolella löytämään heille soveltuva tutkinto ja opiskelumuoto. Ohjauksessa tehdään yhteistyötä koulutukseen ohjaavien tahojen kanssa.

Ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Jatkuva haku antaa mahdollisuuden hakeutua opiskelemaan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoa tai tutkinnon osia oppilaitoksen jatkuvan haun hakuakataulun mukaisesti. Jatkuvan haun ohjausta ja neuvontaa antavat alojen opinto-ohjaajat, uraohjaajat sekä EseduPisteen opintosihteerit. Ohjauksessa korostuu hakeutumisvaiheessa sopivan ja hakijan tarpeisiin parhaiten sopivan alan ja tutkinnon tai tutkinnon osan löytyminen, sekä opintoihin liittyvistä vaatimuksista, tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä tiedottaminen. Aikuisilla opintoihin hakeutuvilla saattaa olla pitkä aika aiemmista opinnoista, ja ohjauksessa on tärkeää ottaa huomioon kunkin hakijan elämäntilanne, työkokemus ja aiemmat opinnot.

Jatkuvassa haussa opintoihin haetaan oppilaitoksen nettisivujen kautta. Työvoimakoulutukseen hakeudutaan työllisyyspalveluiden kautta. Esedussa toteutettavat haussa olevat työvoimakoulutukset löytyvät Esedun nettisivuilta. Oppilaitoksessa järjestetään vieraskielisille hakijoille säännöllisesti kielikokeita. Oppilaitoksen nettisivuilta löytyy hakuun liittyvä ajantasainen tieto ja ohjeet. Hakijoiden tukena on EseduPISTE. Myös alojen opinto-ohjaajat vastaavat hakijoiden yhteydenottoihin. Koulutusalat nimeävät jatkuvaan hakuun vastuuopettajan. Hän haastattelee jatkuvan haun kautta hakenneet opiskelijat yhdessä alan opinto-ohjaajan kanssa. Verkossa järjestettävään koulutukseen hakenneet haastatellaan Teamsillä ja lähiopintoihin hakenneet pääosin paikan päällä. Joillakin aloilla hakeutumisvaiheessa on käytössä ennakkotehtävä. Sosiaali- ja terveystieteiden alalla on tietyt haastattelu- ja ohjauspäivät, joihin myös työllisyyspalveluiden asiantuntija osallistuu. Opiskelija saa tiedon opiskelupaikasta kutsukirjeellä ja opiskelupaikka tulee ottaa vastaan tiettyyn määräaikaan mennessä.

Yhteishaku on tarkoitettu niille hakijoille, joilla ei ole aiempaa toisen asteen tutkintoa. Peruskoulun päättäneille yhteishaku on pääsääntöinen väylä opintoihin hakeutumiseen. Valtakunnallisen yhteishaun kautta haetaan ammatillisiin perustutkintoihin (www.opintopolku.fi). Peruskoulun päättäviä nuoria koskee laajennetun oppivelvollisuuden tuoma hakeutumisvelvollisuus peruskoulun jälkeiseen koulutukseen. Hakijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, järjestetään kielikoe.

Oppilaitos voi ottaa yhteishaussa opiskelijoita koulutuksiin harkinnan perusteella. Tällöin valinta tehdään valintapistemääristä riippumatta. Harkintaan perustuvan valinnan syitä ovat:

- oppimisvaikeudet
- sosiaaliset syyt
- koulutodistusten puuttuminen (peruskoulu keskeytynyt)
- ulkomainen todistus
- tutkinnon suorittamiseen riittämätön tutkintokielen kielitaito
- yksilöllistetty oppimäärä sekä äidinkielessä että matematiikassa

Esedussa opinto-ohjaajat arvioivat tarvittaessa erityisopetuksesta vastaavien opettajien kanssa harkintaan perustuvan haun kautta hakeneiden opiskelijoiden koulutustarpeen ja edellytykset suorittaa opinnoista.

Vuosittain julkaistaan Hakijan opas, jota jaetaan yläkoululaisille ja yhteistyöverkostoille. Lisäksi koulutuksia markkinoidaan aktiivisesti erilaisissa tapahtumissa, some-kanavilla ja muissa medioissa. Esedun opinto-ohjaajat toimivat Mikkelin seudun Ohjaamossa koulutuksen asiantuntijoina päivystämällä viikoittain Ohjaamon ohjaus- ja neuvontapalvelussa. Lisäksi nimetty opinto-ohjaaja osallistuu Ohjaamon työntekijöiden asiakastiimiin. Hakeutumisvaiheen ohjausta annetaan tarvittaessa myös kaikille muille tahoille, jotka ohjaavat asiakkaitaan hakeutumaan Esedun koulutuksiin.

2.3 Ohjaus opintojen alkaessa

2.3.1 Orientaatiopäivät

Esedussa panostetaan opintojen alkuvaiheeseen. Kaikki perustutkintoa suorittavat opiskelijat osallistuvat orientaatiopäiviin opintojen alkaessa. Orientaatiopäivien tavoitteena on perehdyttää ja sitouttaa opiskelijat alkaviin opintoihin, oppilaitokseen ja sen toimintatapoihin sekä oman tutkintonsa ja yhteisten tutkinnon osien rakenteeseen. Myös oppilaitoksessa käytössä olevat sähköiset toimintaympäristöt sekä opintojen erilaiset tukimuodot esitellään.

Orientaatiopäivien käytännön toteutus on erilainen riippuen siitä, onko opiskelija hakeutunut opiskelemaan yhteishaun vai jatkuvan haun kautta. Elokuussa yhteishaun kautta opintonsa aloittaville opiskelijoille järjestetään EseduStartti. Sen aikana vastuuohjaaja ja opiskelijat tutustuvat toisiinsa, ja uudet opiskelijat perehtyvät oppilaitoksen käytänteisiin ja oppilaitoksen muuhun henkilökuntaan toiminnallisilla menetelmillä.

Myös jatkuvan haun kautta opintonsa aloittavia opiskelijoita orientoidaan opintoihin. Vastuuohjaaja ja opinto-ohjaaja perehdyttävät lähiopintoina opintonsa aloittavat opiskelijat tutkintoon ja oppilaitoksen käytäntöihin pitämällä yleisinfon. Lisäksi koko tutkintoa suorittavat perustutkinto-opiskelijat osallistuvat YTO-orientaatiopäivään (yhteiset tutkinnon osat) ja digi-infoon (Esedun sähköiset oppimisympäristöt). Opinto-ohjaaja kiinnittää jatkuvan haun opiskelijat keskitetysti sovittuun YTO-orientaatiopäivään, jossa opiskelijat osallistuvat tarpeen mukaan aiemman osaamisen ajantasaisuuden arviointiin. Sen pohjalta opiskelijalle suunnitellaan yhteisten tutkinnon osien suorittaminen ja samalla saadaan tietoa mahdollisesta tuen tarpeesta. Lisäinformaatiota ohjaustarpeen selvittämiseksi saadaan tutustumalla opiskelijan aiempiin opiskelutodistuksiin. Verkossa tutkintotavoitteisia opintoja suorittaville (pt, at, eat) järjestetään säännöllisesti digi-info etäyhteydellä. Myös osaamisen ajantasaisuuden arvioinnin testit on mahdollista suorittaa etänä.

Yhteishaun opiskelijoiden osalta Etelä-Savon alueella tehdään suunnitelmallista nivelvaiheen yhteistyötä mm. huoltajien, perusopetuksen ja etsivän nuorisotyön kanssa (mm. elokuussa järjestettävä tiedonsiirtopäivä). Nivelvaiheen yhteistyö on korostunut laajennetun oppivelvollisuuden myötä. Kun oppivelvollinen aloittaa toisen asteen opinnot, siirtyy myös ohjaus- ja valvontavastuu opiskelijan opintojen etenemisestä Esedulle. Jos oppivelvollinen jää ilman opiskelupaikkaa, ohjaus- ja valvontavastuu on opiskelijan asuinkunnalla.

Oppivelvollisten opiskelijoiden osalta kodin ja koulun tiedottamisen välineenä toimii Wilma. Opintojen alkaessa järjestetään aloittaneiden yhteishaun ryhmien huoltajille kotiväen illat jokaisessa Esedun toimipisteessä. Kahden tutkinnon opiskelijoille järjestetään elokuussa erillinen kotiväen ilta sekä orientaatiopäivä lukio-opintoihin.

2.3.2 HOKS ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Vastuuhjaaja ja opiskelija käyvät ensimmäisen HOKS-keskustelun, jossa suunnitellaan tulevia opintoja ja niihin liittyviä valintoja, tutkinnon osien suorittamistapoja sekä työpaikalla tapahtuvaa oppimista näyttöineen. Ensikertaisessa HOKSin hyväksymisessä tulee olla kirjattuna ainakin pakolliset tutkinnon osat. Henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman laatiminen on monipuoliseen vuorovaikutukseen perustuva opiskelijan ja opettajan yhteinen prosessi, jossa pohditaan erilaisia vaihtoehtoisia etenemisreittejä. HOKSissa määritellään osaamisen tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi. Keskustelussa selvitetään opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen mm. opiskelu- ja työtodistusten avulla. Tässä vaiheessa käynnistetään myös mahdollisten tukitoimien ja opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen (OPVA-opinnot) selvittäminen (OPVA-opinnot päättyvät vuoden 2025 lopussa). HOKS kirjataan Wilmaan ja ensimmäinen HOKS tulostetaan ja allekirjoitetaan sähköisesti. HOKS tulee laatia Esedun ohjeistuksen mukaisesti 42 päivän kuluessa opintojen alkamisesta. HOKSissa opiskelijan osaaminen, tutkinnon perusteet sekä työpaikan työtehtävät on sovitettu yhteen. HOKSiin kirjataan myös alustava urasuunnitelma.

[Linkki Esedun Kippoon HOKS-kurssiin](#), josta löytyy tarkempi HOKS-ohjeistus.

HOKSissa suunnitellaan opiskelijan yksilöllinen opintojen eteneminen. HOKSia päivitetään opintojen aikana säännöllisesti ja aina, kun sovitaan muutoksista opiskelijan yksilölliseen polkuun. Oppivelvollisen opiskelijan huoltajalla ja myös työpaikkaohjaajalla on mahdollisuus osallistua HOKSin laadintaan ja päivittämiseen tarpeen mukaan.

Opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan. Tällä vältetään tarpeeton päällekkäinen koulutus ja osaamisen arviointi. Kun tiedetään, mitä opiskelija jo osaa, koulutusta voidaan suunnata puuttuvan osaamisen hankkimiseen. Osaamisen tunnustaminen nopeuttaa myös tutkinnon suorittamista. Työvälineinä aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa käytetään todistuksia suoritetuista tutkinnoista ja tutkinnon osista, työtodistuksia, todistuksia esim. harrastusten kautta hankitusta osaamisesta sekä näyttöä. Vastuuhjaaja huolehtii ammatillisten tutkinnon osien osalta aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessin käynnistämisestä. Opinto-ohjaajat taas huolehtivat yhteisten tutkinnon osien osalta tunnistamisen ja tunnustamisen prosessin käynnistämisestä ja siitä, että ne kirjataan opiskelijahallintaohjelma Primukseen OPH:n ja Esedun ohjeiden mukaisesti. Tältä pohjalta opinto-ohjaaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa yhteisten tutkinnon osien suorittamisen. Jatkuvan haun opiskelijoiden kanssa sovitaan verkkokurssien aikataulusta. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tarkemmin kuvattu oppilaitoksen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa.

Osaamisen tunnustamisen prosessin pohjalta opiskelijalle muodostetaan työjärjestys Wilmaan. Esedussa työjärjestysten laatiminen on keskitetty koulutussuunnittelijoille. Opiskelijaryhmille rakennetaan opintotarjonnasta ns. mallipolku, joka sisältää ammatilliset ja yhteiset tutkinnon osat opintojen aikana. Opiskelijoille, jotka eivät etene ns. mallipolun mukaan, vastuuhjaaja ja opinto-ohjaaja rakentavat tarvittaessa yksilöllisen työjärjestyksen.

Tarvittaessa opiskelijalle laaditaan opintojen tueksi erityisen tuen suunnitelma. Vastuuohjaaja käynnistää prosessin yhdessä alan erityisopetusvastaavan (erva) kanssa. Oppivelvollisen opiskelijan osalta huoltaja on aina mukana erityisen tuen suunnitelmaa laadittaessa. Alan opinto-ohjaaja osallistuu erityisen tuen suunnitelman laatimiseen tarpeen mukaan.

2.3.3 Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

Osana ammatillista koulutusta voidaan järjestää opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin perustuvia opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja (OPVA). Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen tavoitteena on tutkintokoulutuksessa vaadittavien opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten, digitaalisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistaminen tai elämönhallinnan ja opiskelutekniikan kehittäminen.

OPVA-opinnot suunnitellaan aina yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaan ja kirjataan HOKSiin. OPVA-opinnot voivat olla yksittäisiä päiviä osana tutkintokoulutusta tai pidempiä yhtenäisiä jaksoja, yhteensä kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Jos vastuuohjaaja tai opinto-ohjaaja tunnistaa opiskeluvalmiuksia koskevia kehittämistarpeita, hän käynnistää ohjauksen OPVA-polulle. Myös opiskelija itse tai muu opiskelijaa ohjaava opettaja voi tunnistaa kehittämistarpeita ja olla yhteydessä OPVA-opettajaan, jotta opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen suunnittelu voidaan käynnistää. OPVA-polku suunnitellaan yhdessä opiskelijan, vastuuohjaajan ja OPVA-opettajan sekä tarvittaessa opinto-ohjaajan kanssa. toteutetaan opiskelijalle tehtävän yksilöllisen suunnitelman mukaisesti.

OPVA-opinnot päättyvät vuoden 2025 lopussa.

2.4 Ohjaus opintojen aikana

2.4.1 Ohjaus oppilaitoksessa tapahtuvan oppimisen aikana

Opiskelun aikana annettavan ohjauksen tavoitteena on turvata opintojen sujuminen, tukea ja edistää henkilökohtaista kehitystä sekä vahvistaa ammatillista kasvua. Opintojen etenemisessä painotetaan opiskelijan omaa aktiivisuutta ja vastuun kantamista tavoitteiden saavuttamiseksi sekä itsearviointia.

Vastuuohjaaja huolehtii HOKSin päivittämisestä vähintään kaksi kertaa vuodessa. HOKSin päivittämisen yhteydessä ja aina tarvittaessa opiskelija saa vastuuohjaajalta ja opinto-ohjaajalta tukea ja ohjausta erilaisiin valintoihin ja urasuunnitteluun liittyen:

- osaamisalavalinnat

- valinnaiset tutkinnon osat/tutkinnon osat toisesta perustutkinnosta
- kahden tutkinnon opinnot
- avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ja väyläopinnot
- kansainväliset vaihdot
- Taitaja-toiminta
- NY-toiminta
- urheiluakatemia
- musiikkiakatemia

Esedussa kahden tutkinnon opintoja suorittaa vuosittain noin 80 opiskelijaa. Yhteistyölukiossa on nimetyt ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja, jotka vastaavat ohjauksesta aineenopettajien ohella lukio-opintoihin liittyen. Esedussa oman alan opinto-ohjaaja tapaa kaksoistutkinto-opiskelijansa säännöllisesti, tukee opinnoissa ja seuraa, että sekä ammatilliset että lukio-opinnot etenevät. Jos lukio-opinnot keskeytyvät, opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa selvittämään, miten mahdollisesti puuttuvat yhteiset tutkinnon osat suoritetaan.

Esedu ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK ovat solmineet yhteistyösopimuksen, jonka puitteissa kannustetaan opiskelijoita suorittamaan väyläopintoja avoimessa ammattikorkeakoulussa. Opinto-ohjaajat ovat organisoineet syksyisin järjestettävät väyläopintoinfot opiskelijoille. Väyläopinnot liittyvät aina opiskelijan oman alan opintoihin ja ne sisällytetään ammatilliseen tutkintoon. Väyläopintoja on luotu useille eri koulutusaloille ja niitä kehitetään jatkuvasti. Alan opinto-ohjaaja yhteistyössä vastuuhjaajan kanssa auttaa opiskelijaa valitsemaan ja aikatauluttamaan sopivia opintojaksoja. Hakukelpoisuus XAMK:n erillishaussa muodostuu, kun toisen asteen ammatillisen tutkinnon kanssa samaan aikaan suoritetaan 20 op avoimen ammattikorkeakoulun määriteltyjä opintojaksoja.

Opinto-ohjauksen tärkein työmuoto opintojen aikana on henkilökohtainen ohjaus. Ohjausta saa nopeasti ja sitä annetaan lähitapaamisten lisäksi paljon myös Teamsin ja Wilman kautta. Viime vuosina verkko-ohjaus on lisääntynyt huomattavasti. Tiedotusta, neuvontaa ja ohjausta opinto-ohjaajat antavat myös ryhmämuotoisesti. Lisäksi ohjauksessa hyödynnetään Esedun some-kanavia.

Opiskelijoiden yksilölliset ja joustavat opintopolut ovat lisääntyneet. Opiskelijan muuttuviin tilanteisiin reagoidaan nopeasti ja opiskelijan opintoja ja työjärjestystä muutetaan tilanteeseen sopivaksi. Esimerkiksi opiskelija voi opintojensa aikana siirtyä suorittamaan opintojaan oppisopimuksella tai työvaltaisesti koulutussopimuksella tai tehdä jossakin jaksossa runsaasti yhteisiä tutkinnon osia. Lisääntyneet verkko-opiskelumahdollisuudet tuovat opintoihin joustoa. Näitä erilaisia mahdollisuuksia avataan ohjauskeskusteluissa opiskelijan kanssa.

Ohjaavan ja kannustavan palautteen anto opintojen aikana sekä vastuuhjaajan aktiivisuus opinto-suoritusten seurannassa on tärkeää. Opinto-ohjaajan ja vastuuhjaajan välisen yhteistyön toimiessa pystytään puuttumaan ajoissa, jos opiskelijan opinnoista tai elämäntilanteesta herää huoli. Opiskelija ohjataan tarvittaessa opiskeluhuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden piiriin.

Esedussa on mm. varhaisen puuttumisen malli poissaoloihin reagoimiseksi. Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää. Jos oppivelvollisen opinnot eivät etene, on vastuuohjaajalla velvollisuus ilmoittaa asiasta huoltajalle ja selvittää tukitoimien riittävyys.

Opintojen aikana voikin tulla vastaan erilaisia solmukohtia, joissa opiskelija tarvitsee monialaista apua ja keskustelutukea. Haasteita voi tulla esim. opiskelijan elämäntilanteessa, motivaatiossa, terveydentilassa, elämänhallinnassa tai taustalla voi olla oppimisvaikeuksia. Joskus opiskelijan opinnot eivät etene niin kuin on suunniteltu. Esedussa on kehitetty erilaisia toimintamuotoja, joita voidaan tarjota opiskelijalle näissä tilanteissa. Keskeneräisiin opintoihin saa tukea Base-pajoista. Osa opiskelijoista hyötyy Base-pajojen pienryhmätyöskentelystä. Eri aloille on kehitetty omia Base-pajoja, joissa voi harjoitella yksilöllisesti ammattialaan liittyviä käytännön taitoja sekä tehdä kirjallisia tehtäviä. Joskus ratkaisu voi olla, alasta riippuen, opintojen työvaltaistaminen.

Opiskeluhuollon eri toimijoilla (kuraattorit, terveydenhoitajat, psykologit, lääkäri) on usein keskeinen rooli opiskelijoiden tukemisessa ja heidän tilanteidensa selvittämisessä sekä toimivien vaihtoehtojen miettimisessä. Yhteistyötä tehdään myös mm. Ohjaamoiden, työllisyyspalveluiden, kuntien sosiaali- ja terveystalouden sekä nuorten työpajojen kanssa.

Joskus tilanteet johtavat alan vaihtoon, opintojen väliaikaiseen keskeytykseen tai eroamiseen opinnoista. Opinto-ohjaaja ja tarvittaessa opiskelijan muu verkosto auttaa löytämään sopivan ratkaisun tilanteeseen. Jos opiskelija on ohjauskeskustelujen jälkeen päätyvässä alan vaihtamiseen, voi TUVA-koulutus olla hyvä ratkaisu uuden alan löytämiseksi. Myös alan vaihto Esedun sisällä kartoitetaan aina ennen opintojen keskeyttämistä. Uudelle alalle siirtyminen tapahtuu ns. kokeilujakson jälkeen. Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, laki edellyttää selvittämään yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä (esim. työpajalla) tai hakeutua muuhun koulutukseen.

Jos opiskelijan poissaolot kaikista tukitoimista ja ohjauksesta huolimatta jatkuvat, ja on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintojaan HOKSin mukaisesti, käynnistetään Esedun toimintamallin mukaisesti eronneeksi katsomisen -prosessi. Tätä prosessia kuvataan kohdassa 2.6.

Ohjauksen kannalta haasteellista on, jos opiskelijaan ei saada yhteyttä. Silloin tilanne sekä jatko-ohjaus jäävät selvittämättä ja opiskelija katsotaan eronneeksi. Opiskelija voi erota opinnoista omasta tahdostaan ja yleensä eroaminen tapahtuu suunitelmallisesti ja järkevin perustein. Huomioitava on, että oppivelvollinen voi erota oman ilmoituksensa perusteella opinnoista vain silloin, kun hän on aloittanut uudet opinnot. Opinto-ohjaajalla on vastuu eroavan opiskelijan jatko-ohjauksesta. Tätä kuvataan tarkemmin kohdassa 2.6.

2.4.2 Ohjaus työelämässä oppimisen ja näyttöjen suunnittelun aikana

Osaamisen hankkiminen työpaikalla on olennainen osa ammatillisia opintoja. Sillä varmistetaan, että opiskelijan osaaminen on ajantasaista ja vastaa työelämän vaatimuksia. Työelämässä oppimisen (= teo) ajoitus ja pituus vaihtelevat HOKSin sekä työpaikan toiveiden mukaisesti.

Työelämässä oppiminen voidaan toteuttaa koulutusopimukseen tai oppisopimukseen perustuvana koulutuksena tai niiden yhdistelmänä. Osaamista voi hankkia myös kansainvälisessä vaihdossa.

Ohjaava opettaja perehdyttää opiskelijan ja työpaikan ennen teo-jakson alkamista. Työpaikalla opiskelijalle on nimetty työpaikkaohjaaja, joka kertoo työpaikan toimintatavoista ja opastaa sekä ohjaa työtehtävissä. Opettaja perehdyttää työpaikkaohjaajaa HOKSin ja teo-jakson tavoitteisiin sekä näytön arviointiin.

Työelämässä oppiminen madaltaa työnantajien kynnystä palkata opiskelija töihin. Tästä syystä se on olennainen osa opiskelijan ura- ja työllistymissuunnitelmaa. Opiskelija hankkii itselleen koulutusopimuspaikan (pois lukien sosiaali- ja terveysala) oman kiinnostuksensa ja tulevaisuuden tavoitteidensa pohjalta. Opettaja ohjaa ja opastaa opiskelijaa teo-paikan hakemisessa.

Kaikissa ammatillisissa tutkinnon osissa osaaminen osoitetaan näytöissä. Näytöt suunnitellaan tutkinnon osittain ja niiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia ja ammattitaidon osoittamistapoja. Esedussa yhteisten tutkinnon osien osaaminen osoitetaan pääosin muulla osaamisen arvioinnilla.

Ammattitaidon ja osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain yhdessä opiskelijan kanssa osana HOKSia. Opettaja ja työpaikkaohjaaja ohjaavat opiskelijaa näyttöjen suunnittelussa. Näytöt järjestetään ensisijaisesti työpaikoilla aidoissa työelämän tilanteissa. Perustelusta syystä näytön voi tehdä myös oppilaitoksen oppimisympäristöissä. Osaamisen arvioinnin toteuttamista ohjaa koulutuksen järjestäjän laatima osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma.

2.4.3 Uraohjaus opintojen aikana

Uraohjaus on tietoista ja tavoitteellista toimintaa, jonka lähtökohtana on opiskelija ja hänen tulevaisuuden toiveensa. Osalla opiskelijoista urasuunnitelma on selkeä jo opintojen alussa, toiset tarvitsevat enemmän tukea oman jatkosuunnitelmansa löytämiseen. Urasuunnittelu onkin koko työelämän kestävä prosessi, joka muuttuu omien tavoitteiden ja osaamisen selkiytyessä. Urasuunnittelu vahvistaa itsetuntemusta, koulutustietoutta ja työmarkkinatuntemusta.

Urasuunnitelmaa laadittaessa pohditaan esim. seuraavia asioita:

- Missä olen nyt ja mihin olen tulevaisuudessa menossa?

- Mikä minua kiinnostaa ja mitä osaan?
- Millaisia vaihtoehtoja minulla on?
- Millaisiin työtehtäviin haluan sijoittua valmistuttuani?
- Millaisia jatkokoulutusmahdollisuuksia minulla on?
- Miten toteutan suunnitelmani?
- Miten sanoitan omaa osaamistani?

Opiskelijan urasuunnitelma kehittyy ja täydentyy prosessinomaisesti opintojen aikana, esim. kun opiskelija tekee valintoja opinnoissaan ja saa kokemusta sekä palautetta osaamisestaan opettajilta sekä työpaikkaohjaajilta.

Jokainen opiskelija on itse vastuussa omasta urasuunnittelustaan. Uraohjausta antavat vastuuohjaajat ja tarvittaessa uraohjaajat, muut opettajat, taitovalmentajat, opinto-ohjaajat, erityisopettajat ja työpaikkaohjaajat.

Opiskelija suorittaa osana opintojaan opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet -osa-alueen (1 osp). Verkossa toteutettava opintokokonaisuus jakautuu koko opintojen ajalle. Opintojen aikana opiskelijoita kannustetaan osallistumaan erilaisiin koulutus- ja työelämän rekrytointitapahtumiin ja heille tarjotaan mahdollisuuksia työskennellä osaamistaan vastaavissa työtehtävissä alueen vuokratyöyritysten kautta. Jatko-opiskelumahdollisuuksia tuodaan monipuolisesti esille opintojen aikana.

Opintojen loppuvaiheessa opiskelija ja vastuuohjaaja päivittävät HOKSin urasuunnitelman lopulliseen muotoonsa. Opiskelija voi halutessaan ilmaista tuen tarpeen laittamalla vastuuohjaajansa kanssa rastin urasuunnitelmaan. Rastista lähtee tieto joko opinto-ohjaajalle (tukitarve koskee jatko-opintoja) tai uraohjaajalle (tukitarve koskee työllistymistä).

2.4.4 Erityisopiskelijoiden ohjaus

Erityisen tuen tehtävänä on turvata opiskelijalle riittävä tuki opintojen aikana. Esedussa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat opiskelevat samoissa ryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa. Opiskelijan erityisen tuen tarvetta arvioidaan opintojen alkuvaiheessa yhteistyössä opiskelijan ja oppivelvollisen opiskelijan kohdalla huoltajien kanssa. Apuna tässä arvioinnissa käytetään opiskelijan aikaisempia todistuksia, mahdollisia lausuntoja, siirtotietoja, peruskoulun opinto-ohjaajien/erityisopettajien tai muiden asiantuntijoiden kanssa pidettäviä palaverieita sekä oppilaitoksessa tehtäviä lähtötasokartoituksia. Näiden tietojen pohjalta opiskelijalle laaditaan tarvittaessa osana HOKSia erityisen tuen suunnitelma. Erityisen tuen suunnitelmassa määritellään opiskelijan tuen perusteet ja ne tukitoimet, joista kukin opiskelija voisi opintojensa aikana hyötyä.

Opiskelijan erityisen tuen suunnitelman laatimisesta vastaavat vastuuohjaaja ja erityisopetusvastaava (erva) yhteistyössä opiskelijan ja oppivelvollisen opiskelijan huoltajien kanssa. Alan opinto-ohjaaja on usein mukana. Lisäksi erityisen tuen suunnitelman laatimiseen voivat tarvittaessa osallistua muut oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat sekä tarvittavat yhteistyötahot. Päätökset erityisestä tuesta ja mukauttamisesta tekee nimetty osaamispäällikkö.

Erityisen tuen käytännön toteutuksesta huolehtivat vastuuohjaajat, opettajat, erityisopettajat, alojen erityisopetusvastaavat, opinto-ohjaajat ja taitovalmentajat. Ammatillisissa opinnoissa erityinen tuki voi olla esimerkiksi opettajan tai taitovalmentajan antamaa lisäohjausta ja eri aloilla toimii myös ammatillisia Base-pajoja, joissa opiskelija voi saada yksilöllistä tukea opintoihinsa. Lisäksi voidaan hyödyntää samanaikaisopettajuutta. Erityistä tukea tarjotaan myös opiskeltaessa työpaikalla; sopivan teo-paikan valinnassa, näyttöjen suunnittelussa ja lisäohjauksena.

Yhteisten tutkinnon osien (ytojen) erityisestä tuesta vastaavat yto-opettajat ja laaja-alaiset erityisopettajat. Erityisen tuen opiskelijat voivat suorittaa yto-opintoja laaja-alaisen erityisopettajan ohjauksessa ETUbasessa. Erityisopiskelijoiden kohdalla opintojen säännöllinen seuranta, ennakointi ja positiivisen palautteen merkitys korostuvat.

1.8.2026 tulee voimaan oppimisen tuen uudistus. Muutosta on valmisteltu yhtä aikaa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppimisen tuen muutosten kanssa. Uudistuksen tavoitteena on selkiyttää oppimisen tukea ja yhtenäistää tuen ketjua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Opiskelijan oikeus oppimisen tukeen vahvistuu niin, että opiskelijalla on mahdollisuus saada matalan kynnyksen tukea koko tutkintokoulutuksen ajan saavuttaakseen opiskelulle asetetut tavoitteet.

2.4.5 Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ohjaus

Kaikkien opiskelijoiden, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, tulee todentaa suomen kielen taitonsa hakiessaan opiskelemaan Eseduun. Kielitaito voidaan todentaa esittämällä aiempi todistus kielitaidosta (esim. keskitason yleinen kielitutkinto) tai osallistumalla oppilaitoksen kielikokeeseen. Kielikokeesta vastaa suomi toisena kielenä opettaja ja opinto-ohjaaja työparina. Kielikoe on ohjauksen väline, jolla hakija ohjataan kielitaitoaan ja opiskelutaitojaan vastaavaan koulutukseen. Jokainen opiskelija, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, saa opinnoissaan tarvittaessa suomi toisena kielenä -opettajan tukea. Opiskelija voidaan tarvittaessa ohjata kehittämään tutkinnon suorittamiseksi tarvitsemaansa kielitaitoa opiskelunvalmiuksia tukeviin opintoihin (OPVA).

Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tarvitsevat eniten ohjausta ja tukea koulutuksen nivelvaiheissa (hakeutuminen koulutukseen, siirtyminen jatko-opintoihin tai työelämään) sekä opintojen alkuvaiheessa. Opintojen alkuvaiheessa on tärkeää käydä opiskelijan kanssa huolellisesti läpi tutkinnon sisällöt ja tavoitteet, koska ammatillisen koulutuksen perustutkintojen laajuus Suomessa tulee usein toisesta kulttuurista tulevalle yllätyksenä.

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ohjaamisessa keskeistä on kieli- ja kulttuuritietoisuus ohjaustilanteissa. Ohjauksessa on huomioitava selkokieliisyys. Kuvat ja omakieliset materiaalit toimivat hyvänä apuna ohjauksen toteuttamisessa. Rauhallinen työote ja ymmärryksen varmentami-

nen on tärkeää. Ohjauksessa on hyvä kiinnittää huomiota myös opiskelijan lähtökulttuurin ja vallitsevan kulttuurin eroavaisuuksiin, jotta mahdollisilta kulttuurisilta törmäyksiltä vältyttäisiin esimerkiksi koulutussopimusjaksoilla työelämässä.

Opiskelijoiden joukossa on ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajia. Ohjaus muuttaa muotoaan, mitä kauemmin maahanmuuttajataustainen opiskelija on Suomessa ollut tai hänen ollessaan Suomessa syntynyt. Maahanmuuttajataustaiset nuoret elävät usein kolmen kulttuurin ristipaineissa: kodin, koulun ja nuorisokulttuurin. On tärkeää osallistaa ja kannustaa maahanmuuttajanuorten vanhempia mukaan nuoren kouluarkeen. Ohjaustyötä tekevät henkilöt joutuvat usein tässä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä kulttuuritulkeiksi selittämään suomalaista koulu- ja työ-kulttuuria.

Ohjauksessa huomioidaan selkokieliäisyys. Selkokielen tarpeeseen vastataan opintojen eri vaiheet ja yksilölliset tarpeet huomioiden. Selkokielinen ohjaus ja materiaalit edesauttavat nivelvaiheessa olevien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden hakeutumista ammatillisiin opintoihin sekä tukevat opintojen alkuvaiheesta suoriutumista. Selkokieliäisyys tunnustetaan opintoja edistäväksi sekä opiskeluun sitouttavaksi käytännöksi opintojen aikana.

2.5 Ohjaus opintojen päättyessä

Opiskelija voi valmistua ammattiin läpi vuoden oman HOKSinsa mukaisesti. Opintojen loppuvaiheessa vastuuohjaaja ja opinto-ohjaaja tarkistavat yhdessä opiskelijan kanssa, että opinnot ovat kunnossa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan suorittamaan puuttuvat opinnot.

Opintojen loppuvaiheessa opiskelija saa tietoa valmistumiseen liittyvistä asioista ja vaihtoehtoista. Tavoitteena on, että jokaisella ammattiin valmistuvalla opiskelijalla on suunnitelma opintojen jälkeisestä elämästä: työllistyminen, jatko-opinnot, varusmies- tai siviilipalvelus tai erilaiset Kelan ja työllisyyspalveluiden tarjoamat palvelut. Opiskelijaa tuetaan aktiiviseen tiedonhankintaan, itsenäiseen päätöksentekoon ja aktiiviseen työ- tai opiskelupaikan hakuun. Vastuuohjaaja alansa tuntijana on valmistuvan opiskelijan tukena, kun työllistyminen alalle alkaa olla ajankohtaista. Myös uraohjaajilta saa tukea työelämään siirtymisessä (mm. työnhakuvalmiudet, työnhaun asiakirjojen tekeminen/päivittäminen). Vuoden 2026 loppuun saakka myös Ohjausta työhön -hanke tukee valmistumisvaiheessa olevia alle 30-vuotiaita opiskelijoita työllistymisessä.

Opinto-ohjaajat tarjoavat valmistuville opiskelijoille aktiivisesti yksilöohjausta erityisesti jatko-opintojen osalta. Valmistuville opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua mm. ammattikorkeakoulujen kampustapahtumiin ja erilaisille koulutusmessuille. Henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi opinto-ohjaajat pitävät säännöllisiä jatko-opintoinfoja ryhmille luokissa ja Teamsillä. Erityisesti korkeakoulujen hakuaikoina tietoa jaetaan mm. some-kanavien kautta.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella henkilöllä on oikeus saada ohjausta jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin tutkinnon suorittamisvuotta seuraavan vuoden ajan. Oppilaitoksesta valmistunut

opiskelija voi itse olla yhteydessä ja pyytää ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyen esim. aiemmalta opinto-ohjaajaltaan.

Työllistyminen ei aina suju ongelmitta. Osa valmistuvista opiskelijoista hyötyy siitä, että uraohjaaja tai opinto-ohjaaja on tukena opiskelijan siirtyessä työnhakijaksi työllisyyspalveluihin. Mikkelissä työllistymisen osalta tehdään yhteistyötä työllisyyspalveluiden asiantuntijoiden kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään jo ennakoiden mm. Ohjaamoiden kanssa. Mikkelin seudun Ohjaamon nuorten palvelupiste siirtyy Esedun tiloihin elokuussa 2025 ja opinto-ohjaajat päivystävät yhtenä päivänä viikossa palvelupisteellä. Esedun nettisivuille on koottu ajantasaista tietoa valmistuvalle opiskelijalle erilaisista palveluista ja vaihtoehdoista.

2.6 Opiskelijan ohjaus erityistilanteissa

2.6.1 Ohjaus opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvissä asioissa

Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa, jos opiskelija on SORA-tutkintojen opinnoissa toistuvasti tai vakavasti vaarantanut toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden ja näin osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön työtehtävissä. Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa myös silloin, kun opiskelija ei täytä terveydentilaltaan tai toimintakyvyiltään säädettyjä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä SORA-tutkinnoissa, tai hän on opiskelijaksi hakiessaan salannut aiemman opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista on yhdessä opiskelijan kanssa selvitettävä mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Tämä selvittelytyö on Esedussa ensisijaisesti alan opinto-ohjaajan tehtävä. Opinto-ohjauksen tavoitteena on näissäkin tilanteissa edistää opiskelijan hakeutumista itselleen soveltuvaan koulutukseen.

Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvissä tilanteissa opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä oppivelvollisen opiskelijan huoltajan kanssa, myös opiskeluhuollon, sosiaali- ja nuorisotoimen, työ- ja poliisihallinnon kanssa tehtävä yhteistyö voi olla välttämätöntä.

Opinto-ohjaaja selvittää yhdessä opiskelijan, tämän huoltajan ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa opiskelijan mahdollisuuden hakeutua muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. Opiskelijan kanssa voidaan sopia myös siitä, että opiskelija siirtyy koulutuksen järjestäjän tarjoamaan muuhun koulutukseen, tai ohjataan toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään hänelle sopivaan koulutukseen jatkuvan haun kautta.

Opiskelijalle tarjotaan opinto-ohjausta, mutta hänellä ei ole uuteen opiskelupaikkaan automaattista oikeutta, jolla hän ohittaisi muut hakijat. Opiskelija ei saa kuitenkaan jäädä ilman tulevaisuuteen liittyviä vaihtoehtoja, esim. jatkohoitosuunnitelmaa tai suunnitelmaa kuntouttavasta toiminnasta. (SORA-säädösten toimeenpano ammatillisessa koulutuksessa, OPH)

2.6.2 Opintonsa väliaikaisesti keskeyttäneiden opiskelijoiden ohjaus

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi pitkäaikaisen sairauden tai vamman, vanhempainvapaan tai muun painavan syyn vuoksi. Oppivelvollisuuden suorittamisen voi keskeyttää määräajaksi myös vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun vuoksi (opintojen täytyy edetä tänä aikana). Oppivelvollisuuden keskeyttämistä koskeva päätös tehdään aina oppivelvollisen tai hänen huoltajansa hakemuksesta. Keskeyttämisestä päättää koulutuksen järjestäjä.

Ei-oppivelvollinen opiskelija voi anoa opintojensa väliaikaista keskeyttämistä perustelluista syistä (sairaus, perhevapaa, varusmiespalvelus tai muu perusteltu syy). Vastuuohjaaja ja alan opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa kuraattori ovat mukana keskeyttämistilanteissa. Nuorisolain mukaisesti oppilaitos ilmoittaa opiskelijan kotikunnan etsivään nuorisotyöhön alle 29-vuotiaat väliaikaisessa keskeytyksessä olevat ei-oppivelvolliset opiskelijat.

Kun opiskelija palaa jatkamaan opintoja väliaikaisen keskeytyksen jälkeen, opinto-ohjaaja ja vastuuohjaaja HOKSsaavat opiskelijan ja tehdään suunnitelma yksilöllisestä opiskelupolusta. Opintojen seurannan tärkeys korostuu opintoihin palattaessa, erityisesti, jos taustalla on terveyteen liittyviä rajoitteita.

2.6.3 Opiskelijan ohjaus, kun hän eroaa opinnoista, katsotaan eronneeksi tai erotetaan määräaika-

Opinnoista eroamisen taustalla voi olla erilaisia syitä. Työllistyminen, opiskelupaikan saaminen muualta, alan vaihto tai siirtyminen TUVVA-opintoihin, taloudelliset ja terveydelliset syyt sekä paikkakunnan vaihto ovat usein syy erota opinnoista. Eroavien opiskelijoiden ohjaus on alan opinto-ohjaajan tehtävä. Myös vastuuohjaajan rooli on keskeinen. Tavoitteena on, että eroava opiskelija keskustelee aikeistaan ja suunnitelmistaan, ja saa tilanteessa tarvittavaa ohjausta. Myös opiskeluhuollon eri toimijat ovat tarvittaessa opiskelijan tukena. Näin varmistetaan osaltaan hallittu siirtyminen muiden tarvittavien palveluiden piiriin.

Eronneeksi katsomisen prosessi voidaan laittaa vireille, jos on ilmeistä, ettei opiskelijan tarkoituksena ole osallistua HOKSin mukaiseen opetukseen ja näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen eikä hän ole esittänyt poissaoloilleen perusteltua syytä. Käytännössä tämä tarkoittaa esim. sitä, että opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja yli 140 tuntia tai hän on ollut poissa HOKSin mukaisista opinnoista yli kaksi viikkoa, eikä häntä ole tavoitettu yrityksistä huolimatta. Jos kyseessä on oppivelvollinen opiskelija, vastuuohjaaja on yhteydessä huoltajaan ja pyrkii selvittämään poissaolon syyn. Työvoimaopiskelijoiden osalta on aina oltava yhteydessä työllisyyspalveluihin.

Jos opiskelijaa ei yrityksistä huolimatta tavoiteta, vastuuohjaaja täyttää Wilmassa eronneeksi katsomisen esityslomakkeen. Esitys lähetetään opiskelijalle ja oppivelvollisen huoltajalle. Heillä on kaksi

viikkoa aikaa tulla kuulluksi asiaan liittyen. Jos opiskelija jatkaa opintojaan kuulemiskirjeen saatuaan, vastuuohjaaja ja opinto-ohjaaja tekevät HOKSiin suunnitelman opintojen jatkamisesta yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Jos opiskelija ei sitoudu tehtyyn suunnitelmaan, rehtori tekee päätöksen eronneeksi katsomisesta. Jos opiskelija tai huoltaja eivät käytä oikeuttaan tulla kuulluksi, eivätkä ole yhteydessä oppilaitokseen, rehtori tekee päätöksen opiskelijan eronneeksi katsomisesta.

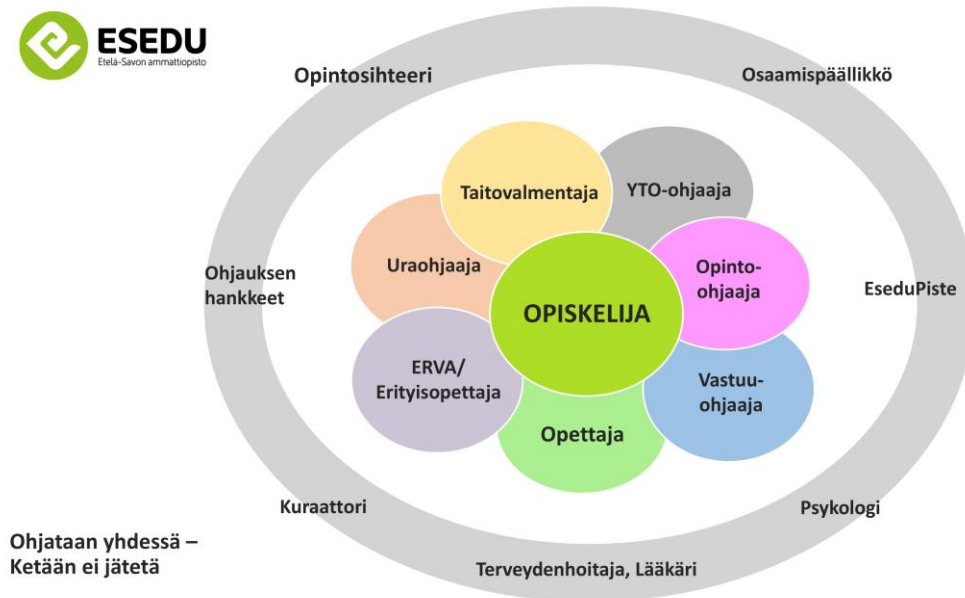
Oppivelvollista koskee sama eronneeksi katsomisen prosessi. Lain mukaan oppivelvollinen katsotaan eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut HOKSin mukaiseen opetukseen. Oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi oman ilmoituksen perusteella vain silloin, jos hän on aloittanut uudet opinnot. Opinto-ohjaaja tarkistaa tilanteen Valpas-palvelusta. Jos oppivelvollinen opiskelija katsotaan eronneeksi, eikä hänellä ole uutta opiskelupaikkaa, opinto-ohjaajan pitää tehdä opiskelijasta Valpas-ilmoitus. Näissä tilanteissa yhteistyö opiskelijan kotikunnan Valpas-opon kanssa on tärkeää.

Opiskelija voidaan kurinpitotoimena erottaa määräaikaisesti oppilaitoksesta. Oppivelvollinen voidaan erottaa enintään kolmen kuukauden ajaksi, muut kuin oppivelvolliset voidaan erottaa enintään yhden vuoden ajaksi. Päätöksen oppivelvollisen opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta tekee Mikkelin kaupungin toisen asteen monijäseninen toimielin. Päätöksen alle kolmen kuukauden määräaikaisesta erottamisesta tekee ei-oppivelvollisten opiskelijoiden osalta rehtori, ja pidemmän erottamisen osalta Esedun seuraamustoimikunta. Ennen päätöksen tekemistä tulee kuulla opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa. Oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa on laadittava suunnitelma oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana. Oppivelvollisen tulee suunnitelman mukaisesti edistää opintojaan itsenäisesti tai muissa oppimisympäristöissä kuin oppilaitoksessa tai työpaikalla. Oppivelvollisella on oikeus saada määräaikaisen erottamisen aikana sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa opintojen etenemisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi opiskelijalla on oikeus opiskeluhuollon palveluihin.

Kun opiskelija palaa määräaikaisen erottamisen jälkeen opintoihin, vastuuohjaaja tarvittaessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa päivittää opiskelijan HOKSin ja suunnittelee opintojen jatkon ja tarvittavan tuen.

3 OHJAUKSEN TYÖNJAKO JA VASTUUT

Lähtökohtana on, että koko oppilaitoksen henkilöstö osallistuu opiskelijoiden ohjaukseen. Opinto-ohjaaja on ohjauksen asiantuntija oppilaitoksessa. Ohjauksen yhteisiä linjauksia määritellään yhteistyössä rehtorin ja ohjauksesta vastaavan osaamispäällikön kanssa. Oheisessa kuvassa on esitetty ohjauksen keskeisiä toimijoita opiskelijan näkökulmasta. Eri toimijoille kuuluvia opiskelijan ohjaukseen liittyviä työtehtäviä on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa ohjauksen työnjako -taulukossa.

4 OHJAUKSEN LAATU JA KEHITTÄMINEN

Esedun strategiassa ja toimintakortissa sivutaan ohjauksen tavoitetta seuraavasti: *Olemme opiskelijaa ja työelämää varten. Koulutuspalvelumme ovat asiakaslähtöisiä. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan yksilöllisesti. Meillä ketään ei jätetä!*

Ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti mm. opiskelijoille suunnattujen palautekyselyjen avulla. Arvo-palautteen aloitus- ja päättökyselyissä opiskelija arvioi ohjausta mm. seuraavanlaisten väittämien avulla:

- Sain riittävästi tietoa opinnoista ja ammattialasta oppilaitokselta, jossa opiskelen.
- Kanssani keskusteltiin opiskelun jälkeisistä tavoitteistani.
- Sain riittävästi ohjausta opintojeni suunnitteluun.
- Yhteistyö minua ohjaavien henkilöiden kanssa toimii hyvin.
- Sain riittävästi ohjausta ammatilliseen jatkosuunnitelmaani (liittyen työelämään ja/tai jatko-opintoihin)

Myös työelämässä tapahtuvan oppimisen jaksoilta kerätään säännöllisesti palautetta opiskelijoilta ja työpaikkaohjaajilta.

Ohjauksen laatua seurataan opiskelijapalautteiden lisäksi mm. itsearviointien ja johdon tiimikierrosten yhteydessä. Näistä nostetaan esille vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Laatutietoa hyödynnetään jokapäiväisen opetus- ja ohjaustyön lisäksi operatiivisessa ja strategisessa johtamisessa sekä toiminnan edelleen kehittämisessä.

Opinto-ohjauksen kehittäminen on osa opotiimin työtä. Lainsäädännön ja muiden määräysten mukanaan tuomia uudistuksia seurataan aktiivisesti ja niiden pohjalta kehitetään uusia toimintamalleja ja hiotaan ohjauksen prosesseja.

Liite 1
Ohjauksen työnjako -taulukko

Opinto-ohjaaja	Vastuuohjaaja	Opettaja	Uraohjaaja	Erva/ erityisopettaja	Opintosihteeri
hakeutumisvaiheen tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalvelut (yhteishaku ja jatkuva haku)	opintoihin sitouttaminen, tiedottaminen ja säännöllinen yhteydenpito	opintoihin sitouttaminen	opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet –kurssin käynnistäminen yhdessä vastuuohjaajan kanssa	osallistuu erityisen tuen suunnitelman laatimiseen ja seurantaan	hakeutumisvaiheen tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalvelut
haku- ja nivelvaiheen yhteistyö: peruskoulut, työllisyyspalvelut ja muut tahot	HOKSin laatiminen ja säännöllinen päivittäminen yhdessä opiskelijan ja muiden tahojen kanssa	opettaa, ohjaa, valmentaa	uraohjaus opintojen aikana: mm. valmentaminen HOKSin urasuunnitelman tekoon	tarjoaa erityistä tukea	opiskelijapalvelut opintojen aikana
jatkuvan haun valintahaastattelut yhdessä alan jatkuvan haun vastuupettajan kanssa. Kielikokeissa mukana yhdessä S2 opettajan kanssa	ammattillisten tutkinnon osien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	palautteen antaminen	opiskelijoiden työnhakuvalmiuksien tukeminen	toteuttaa erityisopetusta	yhteistyö Kelan ja työllisyyspalvelujen kanssa
osallistuu orientaatiopäiviin	tarvittaessa erityisen tuen suunnitelman laatiminen yhteistyössä erivan ja opinto-ohjaajan kanssa	tiedottaa opiskelijan opintoihin liittyvistä asioista ja seuraa opintojen etenemistä	työelämään ohjaus, työllistymisen tukeminen	seuraa omalta osaltaan erityisen tuen opiskelijan opintojen etenemistä ja tukitoimien soveltuvuutta	
ytöjen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä kirjaaminen opintohallintojärjestelmään	huoltajayhteistyö alaikäisten osalta ja erityishuomio oppivelvollisiin opiskelijoihin	opiskelijan haasteisiin reagoiminen (oppimisvaikeudet, poissaolot ym.) ja yhteydenpito tarvittaessa vastuuohjaajaan	yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa heikosti työllistyvien osalta.	varmistaa yhteistyössä vastuuohjaajan kanssa, että erityisen tuen opiskelijalla on jatkosuunnitelma valmistumisen jälkeen	
ohjaus opintojen suunnittelussa: valintojen tekeminen, urasuunnittelu, yksilölliset opiskelupolut	ohjaus valintojen tekemiseen ja ammatillisen kasvun tukeminen	ammattillisen kasvun tukeminen			
yksilölliset työjärjestykset Wilmaan erityisesti YTOjen osalta	ryhmämuotoinen ohjaus				
opiskelijan haasteisiin reagoiminen ja tukitoimien edistäminen (mm. oppimisvaikeudet, motivaatio, poissaolot, opintojen väliaikainen keskeytys, opinnoista eroaminen)	opiskelijan haasteisiin reagoiminen (mm. oppimisvaikeudet, poissaolot, opintojen tilapäinen keskeytys, opinnoista eroaminen)				
yhteistyö opiskeluhuollon, opiskeluterveydenhuollon ja muiden verkostojen kanssa, tarvittaessa huoltajayhteistyö	yhteistyö opiskeluhuollon, opiskeluterveydenhuollon ja muiden verkostojen kanssa				
opintojen seuranta	opiskelijan työjärjestyksestä huolehtiminen				
ohjaus jatko-opintoihin	opintojen seuranta				
jatko-ohjaus opintojen keskeytyessä ja valmistumisen yhteydessä	työelämään ohjaus ja muu uraohjaus				
oppivelvollisten ohjaus- ja valvontavastuu	varmistaa ohjattaviensa osalta Arvo-palautteen kyselyihin vastaamisen				